

32
D. F. G.

DISSERTATIO ACADEMICA,

DE

L A P S U
GENERIS HUMANI
IN QUANTUM
EX LUMINE NATURÆ
CONSTAT,

QUAM

*Consensu Ampliff. Facult. Philos. in Regia ad Au-
ram Academia,*

P R Æ S I D E

VIRO Maxime Reverendo atque Celeberrimo

D: NO CAROLO
MESTERTON,

S. S. Theol. DOCT. Log. & Metaphyf. PROFESS.
Reg. & Ord.

Pro GRADU MAGISTERII,

Publico examini submittit

ANDREAS TÖTTERMAN,

NYLANDUS,

In Auditorio Super. die XIX. Julii, A: MDCCLX,
H. A. M. S.

ABOÆ, Impressit DIRECT. & TYPOGR. Reg. Magn. Duc.
Finland. JACOB MERCKELL.

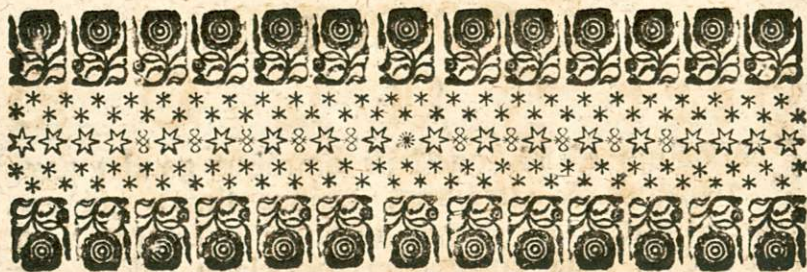
S E N N E R
H e r r J A C O B
J O N S S O N

Min Käraste Morbror.

Såra egenskaper äro så hebrande, at de förtjena mycken upmärck-
samhet. Landt- hushållningen, som nu redan anses för grunden
til de öfrige Hushålls- grenarne, hafven J, Min Morbror, helt
och hållit slagit Eder på, och derigenom kommit til et värdefelli-
git wälmående, emedan J dertil gått rätta och gina wägar, utfört tjen-
liga men minst kostsamma förslager, och i öfrigit brukat slit och försig-
tighet. Dock hafwen J icke behållit fruchten af mödan för Eder self;
utan igenom des förnuftiga och Christeliga användande, wist Eder wara
en kär männisfwån. Et wil jag endast anföra, som hedrar Eder
med allmänt beröm. Då de medel- löfware i landet, för några år, wo-
ro i en äfventyrlig belägenhet, i brist på nödigt lifs- uppehälle, så ut-
delten J jemt, åt kända och okända af dem, all-nast emot halfwa då
gångbara priset, hela ert förråd, som efter eder lägenhet war nog an-
senligt, och hwilket J, til slit någon gång tillkommande swårighets af-
hjelpande för eder del, i många år sammanspart. Emedan detta re-
dan tydeligen utmärcker eder character, så anser jag för onödigt at
nämna mera. Men all den ömhet, hwarmed J, Min K. Morbror,
mig städse omfamnat, wägar jag icke beskriwa, emedan den är större
än jag dertil kunde upfinna nog tjentliga ord. Jag wil helre med stilla-
tigande dölja sådant i et ouphörl. tackfamt sinne, och endast tillfälligt
wis nämna, det jag af Eder blifwit så underlödd, at jag kunnat til Acade-
missa hedrens winnande, aflägga så det öfriga, som ock nu utgifwa detta
ensaldiga arbete. Derföre har jag ock den äran, at såsom et tacksam-
hets- tekn Eder det samma upoffra. Jag önskar Eder all wälsignelse!
och framhårdar med mycken högachtning

Min Käraste Morbrors

Ödmjukt Tjenare,
JONAS JONSSON.

D. A.

Cognitio lapsus generis humani ex lumine naturæ petita, articuli instar, Sacrarum Pandectarum divinæ originis demonstrationem ingreditur. Sicut maxime est necessarium, ut demonstratio hæc solida sit & animos plene convincens, ita etiam cognitio illa omni eget certitudine. Ex iisdem quidem Sacris Pandectis clarissima prostat, hausta tamen ex hoc fonte ad demonstrationem dictam non potest adhiberi. Quin immo alios etiam exhibet usus cognitio hæc philosophica. Atque cum alterum in lucem ederemus specimen Academicum, eam pro modulo virium ex suis principiis deducendam & exponendam nobis suscepimus. Operam igitur hanc qualemcunque his jam pagellis oculis tuis Humaniss. Lect. submittimus, Tuum simul favorem & benignam censuram expetentes.

§. I.

Perfectum est id, quod iis omnibus gaudet prærogativis & attributis, quibus finis, qui eodem est intentus, potest obtineri. Imperfectum vero, cum quid eorundem aut plane deficit aut tam debile saltem est, ut finis non possit obtineri debitus. Quo plures & præstantiores ab ente quodam obtineri possunt fines, eo est perfectius. Gradus itaque perfectionum dari nemo negabit. Interim tamen aliquod minoris perfectionis in se & sua mensura perfectum immo perfectissimum audire potest, quatenus ad finem debitum obtinendum nihil ei deest. Ens vero absolute perfectum aut per se perfectissimum est id, quo non modo nihil est perfectius & omnia perfecta superat, sed etiam, cui nihil quod maximæ est perfectionis, aut eo nomine insigniri potest, deest, hæc est, quod infinitas habet perfectiones. DEum autem ejusmodi esse ens demonstratione hic non eget. Alibi id demonstratum supponimus. Ille itaque propter infinitas perfectiones omnia, quæ produxit, non potuit non in sua mensura perfectissima producere, quod quemque etiam facile concessurum existimaverim. Experientia id fati superque nobis comonstrat, dum decenti eam sequimur animi attentione. Si vel minimum terræ reptile intuemur, perfectissimum in ejus corporis structura animadvertimus artificium. Omnia organa, membra, muscoli & nervi in perfectissima sunt symmetria & se-

& secundum naturalem ejus instinctum tam artificiose proportionata, ut ad opera ejus peragenda & finem eo intentum obtinendum, commodissime conspirent. Immo cuncta, quæ ad id pertinent, ita ei sunt data & instructa, ut salvâ ejus essentiâ & perfectione, nihil nec addi nec demi possit; quin potius tanta gaudet perfectione, quantæ unquam capax erat & particeps fieri potuit determinata ejus natura. Atque sic in sua mensura est perfectissimum. Si hac ratione a minoribus ad majora progredimur naturæ monstra, si objecta, quæ in omnibus occurrunt naturæ regnis attento consideramus animo, eandem in his lucentem animadvertemus perfectionem. Si ad cœli systema considerandum pius elevamus cogitationes, quot obveniunt corpora? Certe innumera fere nudis cernuntur oculis & plura detecta sunt ope tuborum. Quis scit quot adhuc existant, quæ nondum sunt visa? Sola via lactea maximam nobis movet admirationem. Quam pius de DEO cogitationes nobis pariet vastitatis eorum consideratio, quorum plurima terram longe superant. Tot & tanta licet sint, quæ continuo volvuntur motu, in orbita tamen sibi constituta immota manent & ab ea nunquam aberrant. Hem perfecta & admirabilis harmonia in eorum motu! Si autem qualitates horum æque ac terræ nostræ, propius sensibus perscrutari nobis fuerit concessum, quot & quanta veritatis demonstrandæ testimonia nobis exhiberent hæ stupendæ res. In immenso certe hoc

perfectionum oceano cogitationes suffocantur & verba stupent palato. Omnia sunt perfecta. Et licet contrarium ex aliis atque aliis objectis deduci posse videretur, in nexu tamen cum reliquis & toto systemate considerata evidentissimum perhibebunt testimonium, DEUM omnia in sua mensura produxisse perfectissima. Additâ proinde infinitarum ejus perfectionum consideratione, aliter ab eo fieri non potuisse, statuimus. At imperfectiōnem sive malum methaphysicum hic a nobis non negari clarum est.

§. II.

QUANDO homines secundum naturam eorum & finem, qui iisdem est intentus, consideramus, perfectionem eorum illam, quâ a DEO ut ente perfectissimo donati esse debuerant, videbimus. Finis est manifestatio gloriæ divinæ & ipsorum felicitas. Manifestatione ipsius gloriæ divinæ felices se reddere possunt homines. Illis itaque DEUS tantas, necesse est, dedit perfectiones, quantis ad hoc esset opus. Homines duabus constant partibus, anima & corpore. Anima rursus totidem facultatibus, intellectu & voluntate. Tantam itaque in intellectu accendit lucem, quanta sufficeret ad res illis necessarias & utiles distincte perspiciendas atque Creatorem & res creatas sine errore cognoscendas. Omnia itaque officia erga
DEUM,

DEUM, se & alios in hoc statu perfecte habuissent sibi perfecta, & bonum a malo non modo bene discernere, verum media etiam sibi commodissima facile exquirere iisque scienter uti potuissent. Verbo: facultas eorum cognoscitiva tam perfecta fuisset, quam secundum naturam ejus eam fieri possibile erat, & cognitio tam sufficiens, quam ad finem debitum obtinendum esset necessarium. Voluntatem etiam DEUS eam donavit libertate, ut, adhibitâ diligentiam, affectibus non potuisset constringi & impediri, quo minus bonum ab intellectu bene cognitum libere potuisset eligere & assequi malumque effugere. Omnia sua officia pie colere, sive legis & voluntatis divinæ jussa sanctissimam exsequi potuissent vitam. Sed hoc ipso etiam gloriam divinam promovissent. Atque eo, quod hac ratione amicitiam cum DEO colebant, summum assecuti fuissent bonum, ex cujus perpetuâ fruitione, perpetua etiam orta esset animi voluptas, quæ summa jam est hominum felicitas. Sospes etiam, necesse est, & salubre illis largitus est corpus calamitatum & molestiarum immune; quia voluptas animi alioquin obtineri non potuisset. Atque cum immortalitas animæ extra omnem dubitationis aleam sit posita, aliter se non posse concludere crediderunt nonnulli, quam quod Creator perfectissimus benignissimusque animæ immortalis, immortale etiam corpus addiderit; cum aptissime hoc ei congrueret, & dum partes has essentielles conjunxit, imperfectionem

nem in DEO involvere putarunt, si hanc conjunctionis copulam non ita confirmasset, ut semper indivulsæ essent & duratione æquales. Hoc adeo incredibile non videtur rationi. *Conf. Dissertatio Findeisenii eodem rubro ac hæc Vittenbergæ habita.* In genere autem certissimum est vitam hominum vitiorum immunem in hoc statu clarissimis eluxisse virtutibus, & ipsos etiam ad omnes partes in sua mensura fuisse perfectos, reliquaque animalia multis superasse parasangis.

§. III.

ALlatis jam perfectionibus, homines ab initio a Summo Numine esse donatos, nulli dubitamus. Eisdem autem, ut jam existunt, ope experientia cum cernimus, mihi haud secus obveniunt ac præstantissima funditus licet everfa arx, ex cujus relictis tamen ruderibus fundaminis ejus effigies conspicitur. Hæc, Architecti præstantiâ & sine cum ipsâ arce intento, si supponuntur aliunde cognita, uno intuitu conjunctim consideratis, de prima & præterita arcis præstantia facile potest judicari. Ex iisdem principiis de hominum concreata perfectione in §. præced. disputavimus. Ut vero arcis ruina ob omnium oculos jacet, ita etiam hominum corruptio & miseria ex experientia evidentissime apparet. Intellectum inde a nativitate adeo comperimus obscuratum ut omnes
prope-

propemodum veritates humanæ vitæ necessarias profundissime ignorent, communibus tantum & quasi connatis veritatum principiis exceptis. Atque miserimi certe sunt homines sibi relictæ, si nimirum nullâ tractati fuerint disciplinâ & arte, omnibus, quæ ignorantix nomine veniunt videntur obruti, qualia sunt: fatuitas, confusio, prava dispositio, error, inanimadvertentia, præcipitantia, præjudicia, nimia phantasiæ evagatio & innumeri alii debilis & depravatæ mentis fœtus. Facillimum esset monstratu quomodo, per omnes vitæ humanæ ætates eundo, his premantur imbecillitatibus: infantia nimirum profundâ laborat ignorantia, juvenus præcipitantia & virilis ætas senectusque effrenis obfirmata est præjudiciis &c. Et quamvis in his dispellendis omnem operam adhibeant homines, eos tamen tenax prosequitur hæc numerosa ignorantix cohors. Proinde haud exigua pars scientiarum, in quibus ad aliquod perfectionis cacumen evehendis ætas hominum & ingenii vires nullo non tempore sunt consumptæ, solis fere probabilitatibus hucusque substitit. Lubenter concedimus & affirmamus scientias quantitatum tanta accepisse incrementa ut harum veritates jure meritoque certæ sint dicendæ. Scientiæ autem, quæ circa rerum qualitates versantur, & longe majoris, si æque certæ forent, essent momenti, fasciis adhuc & tenebris sunt involutæ, quarum fere omnes veritates probabilitatum tantum nomine sunt insigniendæ. Proinde fructu-

lorum ad instar congerendo nos eas addiscere sentimus, quæ in memoria haud secus ac cribro raro inhærent. Si ille, qui jam ad cognitionis gradum in præsentis scientiarum statu obtinendum ascenderit, retro respexerit viam, quam & ipse in scientiis discendis calcaverat, & quâ hæc ab eorum usque origine sunt excultæ, mirabitur certe cur citius eas non addidicerit, quia via hæc videtur facillima, & cur illæ tam lento gradu ad præsens fastigium sunt evectæ, cum naturalis tradendi modus tam tutus est manuductor ut in devia non toties prolabi debuissent eruditi, quoties tamen id evenisse omnis ævi testatur historia. Præterea dolendum certe est intellectum res nobis sapius proponere perverse, & ita, ut interdum, quas primo intuitu solide videmur percipere, accuratius intimiusque tamen pensitatæ nos prorsus fugiunt & nostræ nosmet pudet ignorantia. Hæc omnia sunt signa obscurati nostri intellectus.

§. IV.

Quamvis voluntas humana a Summo Numine ita esset comparata ut intellectus dictamen haud impedita sequeretur, & quod hic bonum verum conciperet illa eligeret, contra tamen hunc actum jam peragi tristes conducet experientia. Hinc ovidius: *video meliora proboque, deteriora sequor.* Homines etiam, hæc stante conditione, DEUM agnoscere

gnoscere possunt suum conditorem & ens perfectissimum optimumque; adeoque illum ut Summum bonum sibi repræsentant. Per naturam voluntatis desiderium hominum nunquam aliquo satiatur bono, quamdiu aliud bonum eximioris gradus superesse existimatur, sed in eo tantum acquiescit, ultra quod nihil boni datur. Hoc autem cum sit DEUS, ei soli acquiescere deberet voluntatis affectus. Sed in eo quærendo voluntas est perversissima. Sana omnino ratio dicitat legem naturalem a DEO hominibus esse præscriptam ut ei obtemperando eum ut summum bonum quærent. Quid vero quotidie videtur frequentius quam quod voluntas se ei e diametro opponat? Etenim in statu naturali omnes homines, teste experienciâ, divitiarum cumulis corradendis se dedunt, vel in honorum lubricis gradibus summa scandere conantur cacumina, aut etiam in voluptatibus alto sopiuntur somno. Hoc licet legi naturæ prorsus sit contrarium, in id tamen omnem impendunt operam & diligentiam. Tria sunt principalia hominum officia: erga DEUM, seipsos & alios. Hem! quomodo præstantur. Nullo non tempore ad amorem in se ipsos homines sunt propensissimi, quia continuo felices se reddere velle videntur, eo tamen modo & iis mediis felicitatem hanc quærunt, ut, si studio & operâ infelices se reddere conarentur, aliis quam his non possent uti. Bonum apparens, quod sensus ferit & quod in se tamen eis est perniciosissimum, cupide ambiunt. Divi-

tias, honores, voluptates affectant; hisque non ut
 mediis ad felicitatem obtinendam utuntur, sed ut
 in quibus salutem ipsam ponunt. In hoc opere in-
 finitos consumunt labores & quo plura eorum,
 quæ affectant, consequuntur, eo ampliora appetunt.
 Hinc nunquam sunt contenti ne dicam felices;
 nam insatiabilis hic rerum vanarum appetitus æ-
 que ac ipsæ res eos jam faciunt infelices. Erga a-
 lios non sunt probi nisi sub spe lucri, famæ aut
 commoditatis. Remotis itaque his in eos maxime
 sunt injuriosi. Etenim cum suæ ipsorum perni-
 ciei, re ipsa, impendant operam, quid ni aliorum?
 Impietas eorum in DEUM nullis terminatur siois-
 bus. Ratio dicitur DEUM esse colendum non ex-
 ternis solum operibus, sed etiam internis, atque
 id tam perfecte ut ne minima quidem impia cogi-
 tatio in intimis oriatur animi latebris. Qui
 enim novit DEUM esse omnisapientem & sanctis-
 simum, qui homines condidit perfectos, hoc ip-
 sum non negabit. Quotidiana tamen experientia
 conducet hoc, prohi dolor! nunquam usu venire
 aut diligenter ab hominibus præstari, sed potius
 innumera nobis ostendit huic opposita vitiorum a-
 gmina, quæ ex cordibus hominum continuo ebul-
 liunt & longe lateque regnant. Ejusmodi sunt li-
 bidines, ambitio, avaritia, injustitia, invidia, o-
 dium, discordia, ferocitas & impietas, quæ tam
 altas egerunt radices, ut haud pauci ceu Hannibal
 animum prius quam odium (vitia) deponant. At
 quis externorum vitiorum numerum inire & gra-
 viter

vitatem depingere sat vividis potest coloribus: E-
 heu! quot & qualia intra hominum volvuntur
 præcordia, quæ illorum sunt semina, quamvis ob
 nominis & famæ læsionem aut alias pœnas tam
 naturales quam civiles, sive etiam æternas a divi-
 na vindicta metuendas, in actum non semper e-
 rumpant? Certe tam multa & tetra vitia ab ho-
 minibus committi non possent, nisi voluntas eo-
 rum funditus esset depravata. Lubenter quidem
 concedimus illam vi naturæ suæ bonum, quatenus
 tale judicatur, appetere malumque averfari; com-
 munitè tamen evenire videmus, ut, quod sensus
 titillat & illis ut svave repræsentatur, voluntas sta-
 tim appetat eligatque, priusquam intellectus, juste
 pensitando, malum vel bonum id ipsum judicavit.
 Sensus tam vehementes deinde excitant appetitus
 ut in affectus erumpant, quibus intellectus ob-
 scuratur vel saltem impeditur, quominus juste
 possit & ingenue judicare atque bonum verum
 ab apparenti discernere. Hinc homines affecti-
 bus constringuntur & una cum sua voluntate eo-
 rum miseri sunt servi.

§. V.

Reliquis animalibus homines quoad corpus con-
 veniunt. Hujus tamen textura & conjunctio
 cum anima rationali indigitare videtur illud bru-
 torum corporibus longe perfectius a DEO esse for-
 matum.

matum. Experientia vero jam comprobat præsentem hominum statum, tam quoad corpus quam mores, brutorum, certo respectu multo esse inferiorem. A nativitate usque eos tanta prosequitur miseria & imbecillitas, quanta vix aliud quoddam animal. Vestibus habent opus, & in lucem tamen progrediuntur nudi & tam imbecilles, ut vitæ scintillulam modo accensam extinguere possit haud vehemens aëris motus. Cæteris animalibus natura dedit, ut, quæ illis conducunt, statim adeant, nocifera vero evitent; homines autem ea plane ignorant. Multi prætereunt anni, improbus consumendus est labor, magna impendenda diligentia & intolerabilis perferenda molestia, priusquam iis quæ necessaria sunt & utilia, instituantur; cum tamen reliqua animalia nullâ egeant sui generis institutione. Homines totum vitæ tempus, laborem & ingenii vires nullam aliam ob causam conterunt, quam ad eadem commoda sibi paranda, quæ sine molestia habent bruta. Intensissimo sui ingenii acumine nec inveniunt neque uti sciunt tam commodis mediis ad conamina sua exsequenda, quam quæ bruta ex instinctu naturæ statim adeunt. Hominum appetitus nullis terminatur finibus ad quem satiandum maxima subeunt vitæ pericula & multa millia generis sui ipsius interimunt; immo, omnia jura pervertere conantur, unde eorum non potest non oriri infelicitas; bruta autem non multa appetunt sed paucis sunt contenta, quò ipso suâ, si ita dicere convenit, fruuntur

tur felicitate. Atque cum hæc careant ratione, nec futurorum neque præteritorum malorum dolore moventur, sed tantum præsentium, quorum sensus, in ipsa quoque morte, tantus non esse potest. Homines autem, qui ratione, quâ præterita & futura mala sibi ut præsentia repræsentant, gaudent, in iis & præsertim in morte infelicissimi sunt. A divitiis, honoribus, voluptatibus, in quibus antea felicitatem posuerunt, se removeri sentiunt, atque ex tempore in æternitatem sibi incognitam migrari, ubi præteritæ voluptatis nihil, sed tantum id, quod merentur eorum opera, sibi obvenire certo sciunt. Horum autem nulla sunt bona sed omnia mala, quod in §. sequenti demonstrabitur. Itaque dum morientes illa in animum revocant, & DEUM ut justissimum judicem severissimumque vindicem sibi repræsentant, infelicissimos certe se sentiunt. Quanto itaque hominum status brutorum sit inferior, hinc jam apparet.

§. VI.

EX occasione eorum, quæ in externo hominum statu nobis exhibentur, de præsentis illorum miseria & imperfectione disputavimus. Non immerito itaque quæritur: annon eam, maximâ adhibitâ operâ & diligentîâ, evitare possent, & tales se præstare quales DEUS illos requirit & in §. II. delineavimus? Ad hoc negando respon-

respondere cogimur. Lubenter licet concedamus homines ingenuâ educatione, diligenti institutione, & propriâ deinde adhibitâ industriâ in eam adduci consuetudinem & perfectionem ut, nimirum exculto ingenio, officia sua non modo probe calleant, sed etiam, voluntate affectuum jûgo liberatâ, ea aliquatenus externe colere videantur. Neque negandum est horum perfectionem hoc modo acquisitam propius accedere & magis assimilari perfectioni concreatâ, quam eorum, qui aut nullam operam in se perficiendo impenderunt aut se adhuc torpore & vitiis reddiderunt deteriores. Tantum tamen abest, eos concreatam perfectionem aut ejus æquipollentem affectuos esse, ut nullius potius momenti ea coram DEO æstimeretur. Præterquam enim, quod in historia profana nullus ejusmodi nobis sistatur, qui non alia atque alia imperfectione laboraverit, ex præsentis omnium conditione facile communis imperfectio & pravitas eruitur, quæ eos a fasciis usque & incunabulis prosequitur. In hac imperfectioe, multa non possunt non committere peccata, nescientes quamvis & invitî. Ponamus nonnullos homines ad illum perfectionis gradum aliquando pervenire, ut jussa legis perfecte exsequi valeant, peccatorum tamen antea commissorum sunt noxii. Sed intra spheram rationis vix ullum excogitari potest reconciliationis medium, quo Summum Numen etiam propter paucissima & minima peccata in eos iratum

tum queat placari. In statu itaque iræ, ut loqui
 amant Theologi, ejusmodi homines sunt consti-
 tuti. Agnoscunt radicalem pravitatem, quæ illos
 peccata invite committere coëgit. Agnoscunt e-
 tiam Supremi Numinis infinitam sanctitatem &
 justitiam, quâ vel minima peccata aut pati aut
 infinitis pœnis impunita relinquere nequit. Hinc
 se delinquentes damnatos judicant, DEUM vero
 ut judicem justissimum vindicemque severissimum
 sibi repræsentant, cujus infinitas iræ plagas cer-
 nunt sibi imminentes. Hinc itaque homines in
 statu naturali constituti justo amore DEUM nun-
 quam possunt prosequi, sed e contrario eum ma-
 ximo pavore horrent & odio habent, propter in-
 finita mala ab eo expectanda. Adeoque licet suas
 actiones externe aliquatenus ad legis præscriptum
 cogere possint, ex impuro tamen profluunt pe-
 ctore, quæ itaque omnia in se & coram DEO
 nihil aliud sunt quam fœda peccata & tetri hy-
 pocriseos fœtus, qui idem ac omnia vitia a di-
 vina vindicta merentur. Quantum itaque homi-
 nes in hoc statu pravitatem, adhibitâ in se per-
 ficiendo omni operâ & diligentia, possint evita-
 re, hinc conspicitur.

§. VII.

Quid ex his, quæ leviter disputavimus, sequa-
 tur & pronò quasi fluat alveo, facile ap-
 parebit,

parebit, si illa glomerata junctim consideramus. In §. I. ostendimus DEUM propter infinitam suam perfectionem, omnia, quæ produxit, non potuisse non perfecta producere, quod experientiam etiam comprobare vidimus. In §. II. homines secundum suam essentiam & finem consideratos, ab ente perfectissimo non potuisse non perfectos creari, evicimus. In §. IV. & V. eos quoad intellectum & voluntatem maxime esse depravatos, in VI. eorum statum brutorum multo esse inferiorum atque §. præced. eos, maximam licet adhiberent operam & diligentiam, suam imperfectiorem non posse evitare demonstravimus. Hinc sine periculo concludere audemus homines esse lapsos. Hoc si quis impugnaret, præcedentem depravati hominum status levem imaginem cum sua velim comparet, depositâ perversâ philautiâ, & eam in se & alios quadrare animadvertet. Si ita est, quod nemo dubitet, sequitur aut DEUM non potuisse aut noluisse homines condere hujus pravitatis immunes. Prius cogitare est impium & posterius non minus. Ponatur enim hoc. DEUS produxit homines tantis imperfectiombus obrutos, quantis jam sunt involuti. Illis præscripsit legem, cui neque valent nec volunt satisfacere. Interim tamen

divina

divina iustitia ob minimum delictum æternas illis infliget pœnas, h. e. æterne infelices evadent. Ergo DEUS ad æternam infelicitatem homines destinavit. Quo vero quid magis impium esse potest? Ejusmodi itaque cogitationes a nobis longissime absint & potius nos lapsos esse ingenue profiteamur. Gentiles etiam hoc ipsum agnoverunt. Cum enim a fasciis usque se radicali malo infectos esse cernerent atque sic infra statum positos, cui se a Summo Numine destinatos sciverunt, verbis haud obscuris lapsus cognitionem prodiderunt. *Ita Euripides apud Stobaeum Sermone VIII: Ingenita est cunctis malitia. Quintil. Declam. IX. Cum crimine meo natus sum. Gellius in Noct. Atticis L. VI: c. 1. Chrisippum dixisse refert, quod natura non sit creata cum malis, sed esse hæc κατὰ τὴν ἀπολογίαν per consequentiam.* Atque cum malitia & pravitas omnibus universaliter hominibus adhæreat, totum genus humanum lapsum esse nulli dubitamus. Quicquid præterea datur miseræ & imperfectionis, missis Manichæorum & aliorum de origine mali nugis, ab hominum culpa profectum esse, immo non nisi per læsionem Summi Numinis eos concreata perfectione & felicitate privatos non possumus non nobismet persuadere.

Quâ vero in re confiterit hæc læsio, & quæ fuerint circumstantiæ specialiores lapsum hunc nunquam satis deplorandum ingredientes, ratio prorsus ignorat. Infinitas persolvamus DEO ter Optimo Maximo grates, cui ex misericordia placuit eas nobis non modo distinctius revelare sed etiam medium perfectissimum in suo Filio dare, per quod possumus miseriam hanc sine fine durantem effugere & æternam salutem, ad quam nos benignissime primum destinavit, recuperare.

TANTUM.

